

عنوان مقاله:

مثل شناسی زبان شناختی: تعریفی تازه از مثل و کارکرد آن

محل انتشار:

ششمین همایش پژوهشهای ادبی (سال: 1391)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسندگان:

نگار داوری اردکانی - استادیار زبان شناسی دانشگاه شهید بهشتی

حامد باشه آهنگر - کارشناس ارشد زبان شناسی

خلاصه مقاله:

مقاله ی حاضر تعریف تازه ای از مثل و برخی دیگر از عبارت گویه ها بر اساس شاخص های زبان شناختی ارائه می کند. در ابتدا حوزه های مثل پژوهی و عبارت پژوهی معرفی می شوند. سپس استدلال می شود که تعاریف سنتی عبارت گویه ها جامعیت و مانعیت یک تعریف علمی را ندارد. ضمن این که تلقی این تعاریف از برخی مفاهیم زبانی، همچون استعاره، صرفاً بر مبنای نگاه آرایه شناسی بوده است که از منظر زبان شناسی جامعیت لازم را ندارد. بررسی ساختار گفتمانی ضرب امثال، تعریف تازه ای را برای مثل پیش روی ما قرار می دهد و آن عبارت است از: عبارت گویه ای متواتر و نسبتاً ثابت که دلالت روایی و ارزش بینامتنی دارد. با بررسی ارزش ساختواژی و انواع دلالت لغات، و نیز ساختار روایی امثال، اصطلاحات از امثال جدا می شوند، بدین ترتیب که امثال فاقد ارزش ساختواژی و دارای دلالت انگیزه ی روایت تلقی می شوند و اصطلاحات، دارای ارزش ساختواژی و دلالت دلخواهی پس اصطلاح عبارت است از عبارت گویه ای متواتر و نسبتاً ثابت که ارزش ساختواژی دارد. در میانه ی راه امثال به اصطلاحات زبانزدها قرار دارند که دارای گفتارکنش ثابت و ارزش تصریفی، اما فاقد ارزش اشتقاقی هستند. بنابراین زبانزد را می توان این گونه تعریف کرد: عبارت گویه ای نسبتاً ثابت، متواتر و تصریف پذیر با گفتارکنش ثابت. پس مداخل لغوی زبان به لحاظ دلالت یا دلخواهی اند یا انگیزه. بنابراین لغات در طیفی در نظر گرفته می شوند که یک سر آن قاموس است با دلالت انگیزه، و سر دیگر واژگان است با دلالت دلخواهی.

کلمات کلیدی:

مثل، اصطلاح، تعریف، بینامتنیت، دلالت انگیزه، دلالت دلخواهی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/193654>

